ECLI:LV:AT:2017:1219.C04221412.1.S

Lieta Nr. C04221412
SKC-345/2017
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2017.gada 19.decembrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Anda Briede,
tiesnesis Intars Bisters,
tiesnese Anita Čerņavska

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar /pers. B/ (/pers. B/) kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2015.gada 3.novembra spriedumu civillietā /pers. C/ prasībā pret /pers. B/ ar trešo personu Valsts zemes dienestu par piešķirtā legāta izdošanu un /pers. B/ pretprasībā pret /pers. C/ par testamenta atzīšanu par spēkā neesošu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. C/ 2012.gada 5.martā cēlusi tiesā prasību pret /pers. B/ (/pers. B/) ar trešo personu Valsts zemes dienestu par piešķirtā legāta izdošanu, norādot tālāk minēto.

[1.1] /pers. D/ (/pers. D/) 2003.gada 21.novembrī taisījusi testamentu, ar kuru visu atstāto mantojumu Zviedrijā un Latvijā vienādās daļās novēlējusi saviem mazbērniem, tostarp /pers. B/. Savukārt 2003.gada 1.decembrī /pers. D/ parakstījusi iepriekš taisītā testamenta grozījumus, nosakot, ka dzīvoklis Nr. /adrese/, un mājas pagalmā esošā garāža ar zemi zem tās novēlēta /pers. C/.

[1.2] Prasītāja 2008.gada 22.decembrī iesniegusi notāram pieteikumu par /pers. D/ (mirusi /miršanas datums/) mantojuma pieņemšanu saskaņā ar 2003.gada 1.decembra testamentu. Mantojuma apliecība par tiesībām uz mantojumu pēc likuma, ievērojot testamentārās legatāres tiesības, 2011.gada 25.janvārī izsniegta atbildētājam /pers. B/.

[1.3] Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2011.gada 8.novembra spriedumu /pers. B/ kā /pers. D/, kura prasību tiesā cēla 1997.gada 13.maijā, tiesību pārņēmējam atjaunotas īpašuma tiesības uz 279400/368110 domājamām daļām no nekustamā īpašuma – dzīvojamās mājas /adrese/, ko veido namīpašuma neprivatizētā daļa – dzīvokļi Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 24, 28, 29, 30, 31, 32, 34 un nedzīvojamās telpas Nr. 601, 602, 603, 604.

[1.4] Dzīvojamā māja /adrese/, nav pilnībā sadalīta dzīvokļa īpašumos. Prasītājai novēlētais dzīvoklis ietilpst dzīvojamās mājas neprivatizētajā daļā, līdz ar to šobrīd nav uzskatāms par atsevišķu dzīvokļa īpašumu.

Īpašuma tiesības uz garāžu nevienam nav reģistrētas; kamēr nav zināms tās īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, nav iespējama garāžas kā legāta izdošana. Arī zemesgabals, uz kura atrodas garāža, nevar būt par legāta priekšmetu, jo tas pieder Rīgas pilsētas pašvaldībai un tādēļ prasītāja nelūdz to izdot kā legātu.

[1.5] No pēdējās gribas rīkojuma skaidri izriet /pers. D/ griba (Civillikuma 632., 634.pants) novēlēt prasītājai dzīvokļa īpašumu kā patstāvīgu nekustamo īpašumu, ko apliecina fakts, ka minētais dzīvoklis jau kopš 1987.gada 22.decembra nodots prasītājas lietošanā uz īres līguma pamata.

Testamentā legāta saņemšana nav aprobežota ne ar kādu nosacījumu, līdz ar to atbilstoši Civillikuma 521.pantam tiesības prasīt legāta izdošanu prasītājai pastāv kopš testatores nāves brīža – 2008.gada 6.jūlija. Ņemot vērā Civillikuma 534.pantu, prasība vēršama pret testatores mantinieku /pers. B/. Kaut arī novēlētajam dzīvoklim nav dzīvokļa īpašuma statusa, tomēr tā nodalīšana un kā atsevišķa mantojuma priekšmeta izdošana ir iespējama.

Saskaņā ar SIA „Eiroeksperts" veikto novērtējumu strīdus dzīvokļa tirgus vērtība uz 2008.gada 1.jūliju varēja būt 97 000 LVL, kas prasītājai pienāktos, ja legāta izdošana būtu apgrūtināta vai neiespējama. Šajā gadījumā prasītāja lūdz izdot viņai novēlēto legātu – dzīvokli Nr. /adrese/.

Prasība pamatota ar Civillikuma 418., 500., 502.pantu, 521.panta pirmo daļu, 534. un 543.pantu.

[2] /pers. B/ 2012.gada 1.oktobrī iesniedzis tiesā pretprasību par 2003.gada 1.decembra testamenta, ar kuru /pers. C/ novēlēts dzīvoklis Nr. /adrese/, atzīšanu par spēkā neesošu, pamatojoties uz Civillikuma 382., 418. un 550.pantu, jo rīkojums nāves gadījumā dots par mantu, kura nav ietilpusi testatores mantas kopībā.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 27.decembra spriedumu prasība apmierināta, bet pretprasība noraidīta. Tiesa nospriedusi izdot /pers. C/ ar /pers. D/ 2003.gada 1.decembra testamentu novēlēto legātu – dzīvokli Nr. /numurs/ (platība 78,1 m^2) ar tam piekrītošajām domājamām daļām no kopīpašuma, t.i., namīpašuma /adrese/.

[4] Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2014.gada 24.jūlija lēmumu lietā ierosināta apelācijas tiesvedība sakarā ar /pers. B/ apelācijas

sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 27.decembra spriedumu.

/pers. C/ 2015.gada 20.maijā apelācijas instances tiesā iesniegusi pieteikumu, kurā, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 418.panta otrās daļas 4.punktu, un norādot, ka 2013.gada 2.decembrī atbildētājs visas sev piederošās nekustamā īpašuma /adrese/, 279400/368110 domājamās daļas ieguldījis SIA „Appeltofft Invest" pamatkapitālā, kas legāta izdošanu padara par neiespējamu, lūgusi prasījumu par legāta atprasīšanu aizstāt ar prasījumu atlīdzināt legāta vērtību uz mantojuma atklāšanās brīdi – 138 018,50 EUR (97 000 LVL).

[5] Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta 2015.gada 3.novembrī nospriedusi prasību apmierināt un piedzīt no atbildētāja prasītājas labā legāta vērtību 138 018,56 EUR, kā arī tiesas izdevumus 3177,71 EUR, kopā 141 196,27 EUR, bet valsts ienākumos – tiesas izdevumus 250,06 EUR; pretprasību noraidīt.

Spriedumā norādīts tālāk minētais.

[5.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu Civillietu tiesu palāta, atzīstot par pareizu un lietas apstākļiem atbilstošu, pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajai argumentācijai par /pers. C/ tiesībām prasīt legāta izdošanu un /pers. B/ pretprasības nepamatotību.

[5.2] Nav strīda, ka /pers. B/ 2013.gada 2.decembrī visas sev piederošās nekustamā īpašuma /adrese/, 279400/368110 domājamās daļas, kas aptver arī dzīvokli Nr. /numurs/, ieguldījis SIA „Appeltofft Invest" pamatkapitālā, kuras īpašuma tiesības zemesgrāmatā nostiprinātas /datums/. Tātad legāta priekšmets ir atsavināts trešajai personai un tā izdošana kļuvusi neiespējama. Ņemot vērā, ka legāta izpildīšana kļuvusi neiespējama atbildētāja neattaisnojamas rīcības rezultātā (prāvas laikā atsavinot strīdus dzīvokli), atbilstoši Civillikuma 543.pantam no atbildētāja piedzenama legāta priekšmeta – dzīvokļa Nr. /adrese/, vērtība.

[5.3] Ievērojot Civillikuma 521.panta pirmās daļas noteikumus, legāta vērtība aprēķināma uz mantojuma atstājējas /pers. D/ nāves brīdi – /datums/, nevis uz 2011.gada 25.janvāri, kad /pers. B/ izsniegta mantojuma apliecība.

SIA „Eiroeksperts" novērtējumā strīdus dzīvokļa tirgus vērtība uz 2008.gada 1.jūliju noteikta 138 018,56 EUR, kas piedzenama no atbildētāja. Prasītājas lūgums apelācijas instancē atlīdzināt mantas vērtību sakarā ar prasītās mantas atsavināšanu nav uzskatāma par jaunu prasījumu (Civilprocesa likuma 418.panta otrās daļas 4.punkts).

[5.4] Apelācijas sūdzībā izteiktais iebildums pret prasības apmierināšanu, ka testatores nāves brīdī mantas kopumā legāta priekšmets neatradās, ir nepamatots, jo mantojuma kopībā ieskaitāma arī vēlāk konstatētā manta, kas mantojuma atklāšanās vai arī mantojuma pieņemšanas brīdī mantojuma sastāvā vēl neietilpst. /pers. D/ testamenta taisīšanas brīdī jau bija cēlusi tiesā prasību par īpašuma tiesību atjaunošanu. Tas, ka spriedums civillietā vēl nebija stājies spēkā, nenozīmē, ka /pers. D/ nebija tiesības uz īpašumu /adrese/.

[5.5] Tāpat nav pamatots apelācijas sūdzības arguments par testamenta spēkā neesību sakarā ar neatbilstību Civillikuma 418.panta prasībām tādēļ, ka rīkojums nāves gadījumam dots par mantu, kas testatorei nekad nav piederējusi.

Civillikuma 786.pantā izsmeļoši uzskaitīti pamati testamenta atzīšanai par spēkā neesošu. Tajā nav paredzēts, ka testaments atzīstams par spēkā neesošu, ja testators devis rīkojumu par mantu, kas viņam uz testamenta taisīšanas brīdi vēl nepieder.

Attiecībā uz nacionalizētās vai citādi nelikumīgi atņemtās mantas atgūšanu juridiskajā literatūrā ir norādīts, ka, ja vēlāk tiek konstatēta manta, kas mantojuma atklāšanās brīdī vēl neietilpa mantojuma sastāvā – tā pieder mantojumu pieņēmušajiem mantiniekiem (*sk. Gencs Z. Mantošana: zinātniski praktisks komentārs. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 38.lpp.*). Tāpat arī iebildums, ka dzīvokli Nr. /adrese/, /pers. D/ nevarēja novēlēt prasītājai, jo nav bijusi šī dzīvokļa īpašniece, un ka īpašuma tiesības uz namīpašuma /adrese/, neprivatizēto daļu, tostarp strīdus dzīvokli, ar tiesas spriedumu atjaunotas atbildētājam /pers. B/, nav pamatots. /pers. D/ 1997.gada 13.maijā cēla tiesā prasību par īpašuma tiesību atjaunošanu uz namīpašumu un pēc viņas nāves atbildētājs iestājās tiesas procesā kā viņas mantinieks, īpašuma tiesības iegūstot mantošanas ceļā.

[5.6] Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai un 42.pantam no /pers. B/ piedzenami tiesas izdevumi – 3177,71 EUR /pers. C/ labā, bet 250,06 EUR valsts ienākumos.

[6] /pers. B/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdzis atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un lietu nodot jaunai izskatīšanai.

[6.1] Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 24.augusta rīcības sēdes lēmumu kasācijas tiesvedība ierosināta sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2015.gada 3.novembra spriedumu daļā par piespriestā legāta vērtību, atsakot kasācijas tiesvedības ierosināšanu par spriedumu pārējā daļā.

[6.2] Kasācijas sūdzībā attiecībā uz kasācijas tiesvedības ierosināto daļu norādīti tālāk minētie argumenti.

[6.2.1] Spriedums par īpašuma tiesību atjaunošanu uz dzīvojamo māju /adrese/, likumīgā spēkā stājās 2011.gada 23.decembrī, līdz tam brīdim atbildētājam nebija iespējams izdot prasītājai strīdus legāta priekšmetu. Tātad atbildētāja pienākuma izdot dzīvokli nokavējums nevarēja iestāties ātrāk par 2011.gada 23.decembri. Līdz ar to augstākā vērtība, kas atbildētājam jāmaksā prasītājai, bija jānosaka laika posmā no minētā sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz 2015.gada 15.oktobrim, kad šī lieta izskatīta pēc būtības apelācijas instances tiesā. Taču lietā nav iesniegti pierādījumi, kāda bija dzīvokļa Nr. /adrese/, augstākā vērtība šajā laikā. Tādējādi, nepareizi iztulkojot Civillikuma 543.pantu, tiesa kļūdaini noteikusi maksājamo legāta priekšmeta vērtību. Tiesa nav sniegusi arī juridisku pamatojumu, kāpēc atbildētājam uzliekams pienākums maksāt prasītājai legāta vērtību uz 2008.gadu. Tā kā lietā iesniegtie pierādījumi par legāta vērtību attiecas tikai uz 2008.gadu, prasība bija jānoraida kā nepierādīta.

[6.2.2] Apelācijas instances tiesas spriedums neatbilst Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas prasībām, jo nav motivēts un ir pretrunīgs. Tiesa norādījusi, ka legāta priekšmets piekrīt legatāram no mantojuma atklāšanās brīža (Civillikuma 521.pants), t.i., no 2008.gada 6.jūlija, tajā pašā laikā izmaksājamā legāta vērtība noteikta uz 2008.gada 1.jūliju (SIA „Eiroeksperts" novērtējums), kas ir pirms /pers. D/ nāves un var atšķirties.

Tāpat tiesa nav vērtējusi būtisku lietas apstākli, ka atbildētājam nebija iespējams izdot prasītājai strīdus legāta priekšmetu pirms 2011.gada 23.decembra, jo tikai tad /pers. B/ kļuva par legāta īpašnieku, kā arī nav vērtēts, kad ir iestājies atbildētāja nokavējums (Civillikuma 543., 547. un 1662.pants), lai noteiktu lietas augstāko vērtību. Vērtība uz 2008.gada 1.jūliju noteikti nav lietas augstākā vērtība.

No sprieduma nav arī skaidrs, konkrēti ar kādu tiesību normu ir pamatots atbildētāja pienākums maksāt prasītājai legāta vērtību – ar Civillikuma 543.panta pirmo vai otro daļu, kas ir atsevišķas un dažādas tiesību normas. Šādos apstākļos spriedumu nevar atzīt par pamatotu un Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas prasībām atbilstošu.

[7] Paskaidrojumos sakarā kasācijas sūdzību /pers. C/ norādījusi, ka pārsūdzētais spriedums ir likumīgs un pamatots, tādēļ tas atstājams negrozīts.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Augstākā tiesa atzīst, ka spriedums daļā par piespriestā legāta vērtību atstājams negrozīts.

[9] Kā iepriekš jau norādīts, kasācijas tiesvedība lietā ierosināta jautājumā par legāta vērtību, bet Civillietu tiesu palātas 2015.gada 3.novembra spriedums pārējā daļā, t.i., par /pers. B/ pienākumu atlīdzināt /pers. C/ ar /pers. D/ 2003.gada 1.decembra testamentu novēlētā legāta – dzīvokļa Nr. /adrese/ – vērtību naudā, ir stājies likumīgā spēkā.

Līdz ar to kasācijas instances tiesai, ievērojot kasācijas sūdzībā izvirzītos argumentus, vispirms jāatbild, uz kuru brīdi nosakāma legāta vērtība, kas mantiniekam jāizmaksā legatāram tajā gadījumā, kad novēlēto lietu (legātu) dabā nevar izdot.

[9.1] Lietā ir nodibināts, ka namīpašums /adrese/, kurā atrodas prasītājai /pers. C/ novēlētais legāta priekšmets (dzīvoklis Nr. /numurs/), 1940.gadā tika nacionalizēts.

Atbilstoši likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 3.pantam mantojuma tiesību realizēšana uz mantu, kura pēc 1940.gada 17.jūnija nacionalizēta vai citādi atsavināta uz valsts pārvaldes iestāžu aktu pamata, notiek speciālos Latvijas Republikas likumos noteiktajos termiņos un kārtībā, piemērojot Civillikuma normas tajās mantošanas attiecībās, kas nav reglamentētas minētajos speciālajos likumos.

No lietas materiāliem redzams, ka namīpašuma atdošanas jautājuma risināšanu uzsāka bijušo īpašnieku mantiniece /pers. I/, kuras vietā /pers. D/ iestājās kā viņas mantiniece un 1997.gadā cēla tiesā prasību par īpašuma tiesību atjaunošanu uz nacionalizēto namīpašumu. Līdz /pers. D/ nāvei /datums/ tiesvedība lietā netika pabeigta, tā turpinājās līdz 2011.gada 8.novembrim, kad ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas spriedumu īpašuma tiesības uz namīpašuma /adrese/, neprivatizēto daļu (tostarp dzīvokli Nr. /numurs/) atjaunotas /pers. D/ tiesību pārņēmējam – mantiniekam /pers. B/.

Minētais Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2011.gada 8.novembra spriedums daļā (ar kuru prasība apmierināta) likumīgā spēkā stājās 2011.gada 23.decembrī, bet pārējā daļā – 2013.gada 21.martā, kad Augstākās tiesas Senāta rīcības sēdē tika atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību.

Tiesību doktrīnā, skaidrojot Civillikuma 382.pantu, norādīts, ka mantojuma kopībā ieskaitāma vēlāk konstatēta manta, kas mantojuma atklāšanās brīdī vai mantojuma pieņemšanas termiņa aprites laikā vēl neietilpa mantojuma sastāvā. Šāda manta nododama mantiniekiem, kas mantojumu pieņēmuši (*sk. Civillikuma komentāri. Mantojuma tiesības. Sastādījuši: Krauze R. un Gencs Z. Rīga: Mans īpašums, 1997, 10.lpp.*).

Tātad apstāklis, ka testamenta taisīšanas un /pers. D/ nāves brīdī viņas matojuma masā ietilpa vien tiesības atgūt namīpašumu /adrese/, jo īpašuma tiesību atjaunošanas process vēl nebija noslēdzies, neliedza /pers. D/ taisīt pēdējās gribas rīkojumu par nākotnē iegūstamo mantu un novēlēt prasītājai legātu. Vienlaikus šis apstāklis ir jāņem vērā, izšķirot konkrēto strīdu par legāta izpildīšanu.

[9.2] Civillikumā izskatāmās lietas strīdīgā attiecība tieši nav noregulēta. Tādēļ uz šādu nenoregulētu dzīves gadījumu ir attiecināmas tādas legāta institūtu reglamentējošajās normās paredzētās tiesiskās sekas, kuras regulē līdzīgus dzīves gadījumus.

Civillikuma 521.panta pirmā daļa paredz – ja legātu saņemšana nav aprobežota ne ar kādu nosacījumu, tad legatāram tas piekrīt no mantojuma atstājēja nāves brīža.

Atklājot minētās normas saturu, tiesību doktrīnā teikts, ka, kaut arī legāts piekrīt legatāram no mantojuma atstājēja nāves brīža (Civillikuma 521.panta pirmā daļa), prasīt tā izdošanu un to faktiski iegūt legatārs ne vienmēr var tūlīt. Tikai tad, kad legāta priekšmets atrodas pie legāta izpildītāja (valdījumā vai turējumā), prasības tiesība rodas tūlīt. Tas izriet no Civillikuma 524.panta normas, ka legātu, kas piekritis uz tāda pamata (521.-523.p.), ja legāta izpildīšana uzlikta mantiniekiem, legatārs vai viņa mantinieki var prasīt tūliņ pēc tam, kad mantinieks ieguvis viņam piekritušo mantojumu; bet, ja legāts bijis piešķirts ar zināmu nosacījumu vai termiņu, tad to var prasīt tikai pēc tam, kad šis nosacījums iestājies vai termiņš pienācis. Legatāra tiesība prasīt legāta izdošanu un mantinieka pienākums izdot legātu ir saistīts ar mantojuma iegūšanu un legāta priekšmeta atrašanos mantinieka valdījumā vai turējumā (*sk. Civillikuma komentāri. Mantojuma tiesības. Sastādījuši: Krauze R. un Gencs Z. Rīga: Mans īpašums, 1997, 121., 123.lpp.*).

/pers. D/ mantojuma atklāšanās brīdī un mantojuma pieņemšanas termiņa aprites laikā namīpašums /adrese/, mantojuma sastāvā vēl neietilpa – par mantojuma kopības sastāvdaļu minētā manta kļuva, kad ar tiesas spriedumu tika atjaunotas īpašuma tiesības uz to. Risināt legāta izdošanas jautājumu objektīvi nebija iespējams pirms nacionalizētais namīpašums nebija nonācis mantojuma kopībā. Citiem vārdiem sakot, legāta piešķīrums īstenoties varēja tikai pie nosacījuma, ja /pers. D/ (viņas mantiniekiem) tiek atjaunotas īpašuma tiesības uz namīpašumu.

Tātad /pers. C/ tiesības prasīt un /pers. B/ pienākums legātu izdot radās, kad /pers. B/ kā /pers. D/ mantiniekam tika atjaunotas īpašuma tiesības uz savulaik nacionalizētā namīpašuma /adrese/, neprivatizēto daļu, kurā ietilpa prasītājai novēlētais legāta priekšmets, kas tad arī ir uzskatāms par legāta izpildīšanas laiku, uz kuru nosakāma legāta vērtība.

Tas, ka legāta vērtība nosakāma pēc legāta izpildīšanas laika, nevis pēc testatora nāves dienas, ir atzīts arī Latvijas Senāta Civilā kasācijas departamenta 1930.gada 29.aprīļa spriedumā lietā Nr. 660 un 1939.gada 26.oktobra spriedumā lietā Nr. 818 (*sk. Izvilkumi no Latvijas Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumiem. Sastādījuši: Konradi F. un Walter A. Autoru izdevums, 1930, Nr. 6, 194.lpp.; Senāta Civilā kasācijas departamenta spriedumu izvilkumi. Sastādījuši: Ozoliņš O. un Leitāns P. Tieslietu Ministrijas Vēstneša pielikums, 1940, Nr. 16, 30.-32.lpp.*).

[9.3] Kā redzams no lietas materiāliem, pēc pirmās instances tiesas sprieduma, ar kuru tika apmierināta /pers. C/ prasība par legāta izdošanu un noraidīta /pers. B/ pretprasība par testamenta (ar kuru prasītājai novēlēts legāts) atzīšanu par spēkā neesošu, atbildētājs iesniedza apelācijas sūdzību un, nesagaidot lietas izskatīšanu apelācijas instancē, veica darbības legāta – strīdus dzīvokļa – atsavināšanai. Prasījums par legāta izdošanu ar prasījumu atlīdzināt legāta vērtību aizstāts apelācijas instances tiesā pēc tam, kad atbildētāja neattaisnojamas rīcības dēļ legāta izdošana kļuva neiespējama. Šajā sakarā jāņem vērā, ka atbilstoši Civillikuma 527.panta saturam (kas nosaka legāta izpildītāja civiltiesiskās atbildības pakāpes par legāta priekšmeta nesaglabāšanu vai citāda kaitējuma nodarīšanu legāta priekšmetam) no brīža, kad par legāta izpildījumu tiesā celta pamatota prasība, legāta izpildītājs atzīstams par ļaunticīgu valdītāju (*sk. Civillikuma komentāri. Mantojuma tiesības. Sastādījuši: Krauze R. un Gencs Z. Rīga: Mans īpašums, 1997, 125.lpp.*).

Konstatējot atbildētāja neattaisnojamas rīcības dēļ iestājušos apstākļus, kas padarījuši neiespējamu legāta izdošanu dabā, apelācijas instances tiesa pamatoti atzinusi, ka saskaņā ar Civillikuma 453.pantu atbildētājam ir jāsamaksā legāta vērtība. Minētā norma uz konkrētās lietas apstākļiem attiecināta pareizi.

Tajā pašā laikā, ņemot vērā šī sprieduma 9.2.punktā norādīto, Augstākā tiesa nevar piekrist apelācijas instances tiesas secinājumam, ka izmaksājamā legāta vērtība aprēķināma uz mantojuma atstājējas nāves brīdi, taču minētā kļūda motivācijā tālāk norādīto apsvērumu dēļ nav iemesls sprieduma pārsūdzētajā daļā atcelšanai.

Kā pierādījums izmaksājamai summai lietā ir iesniegts SIA „Eiroeksperts" novērtējums, kurā norādīta strīdus dzīvokļa vērtība uz 2008.gada 1.jūliju. Savukārt atbildētājam, ja tas iebilst pret iespēju izmaksājamo summu noteikt pēc šī novērtējuma, saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu ir jāiesniedz pierādījumi, kas apstiprina viņa iebildumus. Šādi pierādījumi (piemēram, legāta priekšmeta jauns novērtējums) lietā nav iesniegti. Faktiski motīvi par legāta vērtību tiek izmantoti, lai pamatotu atbildētāja viedokli, ka viņam legāts vispār nav jāpilda, kas ir nepareizi.

Tāpat kasācijas sūdzībā netiek apgalvots, ka, nosakot atbildētājam samaksāt lietas vērtību uz 2008.gada 1.jūliju, lietas iznākums viņam ir nelabvēlīgāks, nekā tad, ja piedzītā summa atbilstu dzīvokļa vērtībai uz 2011.gada novembri, bet tiek pausts uzskats, ka vērtība uz 2008.gada 1.jūliju noteikti nav dzīvokļa augstākā vērtība (*kasācijas sūdzības 66.punkts*), kas ir pretēja atbildētāja interesēm. Līdz ar to kasācijas sūdzībā vispārīgās

norādes, ka legāta vērtību nevarēja noteikt uz 2008.gada 1.jūliju, neargumentējot konkrēti kā un kādēļ tas novedis pie atbildētāja interesēm neatbilstoša lietas iznākuma, Augstākās tiesas ieskatā, nevar būt pamats sprieduma atcelšanai un lietas nodošanai jaunai izskatīšanai, tādēļ kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Augstākā tiesa

nosprieda

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2015.gada 3.novembra spriedumu pārsūdzētajā daļā atstāt negrozītu, bet /pers. B/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese A. Briede

Tiesnesis I. Bisters

Tiesnese A. Čerņavska